



หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖



กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

หนังสือเรียนยังคงมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนพระพุทธศาสนา มี พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งฝ่ายสงฆ์และฆราวาส เป็นกรรมการ ดังรายนามที่ปรากฏท้ายหนังสือนี้

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เล่มนี้ มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยึดพระรัตนตรัย เป็นแกนกลางในการเรียนรู้ โดยจะต้องจัดการเรียนรู้ตามหลักโอวาท ๓ และไตรสิกขา เพื่อสร้างเยาวชนไทยให้เป็นคนดี ว่านอนสอนง่าย มีศีล สมานี ปัญญา คิดดี คิดเป็นและคิดถูก มีสติสัมปชัญญะ หนังสือเรียนเล่มนี้ ได้จัดทำให้เหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวคือ มีการนำเสนอเนื้อหาเป็นเรื่องราวผ่านตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกับผู้เรียน ใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย จูงใจผู้เรียน และสอดแทรกกระบวนการคิด การปฏิบัติที่กลมกลืนกับเนื้อเรื่อง รวมทั้งเสนอแนะแนวการจัดการเรียนรู้และการประเมินตนเองตามหลักอริยวัฑฒิ ๕ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีชีวิตที่สงบสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังว่าหนังสือเรียนเล่มนี้ จะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร และยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป ขอกราบขอบพระคุณพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ประธานกรรมการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเรียนเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ไว้ ณ โอกาสนี้



(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๙ มกราคม ๒๕๕๓

ISBN 978-974-01-6387-9

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๔๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๕๓

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๕๓๘ ๓๐๓๓, ๐ ๒๕๑๔ ๔๐๓๓ โทรสาร : ๐ ๒๕๓๙ ๙๙๕๖

จัดจำหน่าย : องค์การค้าของ สกสค.

๖๙ อาคาร ๙ ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๖๒๙ ๑๙๑๐-๑๑ โทรสาร : ๐ ๒๒๔๐ ๓๖๔๐, ๐ ๒๒๔๒ ๕๔๓๐

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

คำชี้แจง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๒๗ วรรคแรก กำหนดให้มีการจัดทำ “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ” ดังนั้น เพื่ออนุวัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว และข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จึงได้มีคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ ๙๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียน พระพุทธศาสนาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายได้เร่งรีบดำเนินการจัดประชุมทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาไปพร้อมๆ กัน โดยมีการจัดทำในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ (๖ เล่ม) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ (๑ เล่ม) ก่อน เพื่อให้ทันประกาศใช้เป็นหนังสือเรียนในปีการศึกษา ๒๕๕๓ นี้

อนึ่ง มีข้อที่ชี้แจงทำความเข้าใจในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในหลักสูตรฉบับใหม่นี้ว่า กรอบความคิดในการจัดทำนี้ยึดพระรัตนตรัย คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแกนกลางในการเรียนรู้ โดยกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาตามหลักโอวาท ๓ ไตรสิกขา และอริยสัจ ๔ ไปพร้อมกัน เพราะฉะนั้น หนังสือเรียนแต่ละชั้นจึงมีหน่วยการเรียนรู้ ๓ หน่วยตามองค์ ๓ ของพระรัตนตรัย การเรียนการสอนจะต้องมีความเชื่อมโยงกัน และนอกจากการทำความเข้าใจเนื้อหาแล้ว ยังมุ่งเน้นให้รู้จักวิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้กับการดำเนินชีวิตได้ถูกต้องสมบูรณ์เหมาะสมด้วย

ขออนุโมทนาขอบคุณกรรมการทุกคนที่มีส่วนร่วมในการทำหนังสือเรียนนี้โดยทั่วกัน



(พระธรรมโกศาจารย์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประธานกรรมการ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ	๑
บทที่ ๒ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า	๑๓
บทที่ ๓ พุทธธรรมคำจูนโลก	๓๑
บทที่ ๔ พัฒนาจิตเพื่อชีวิตที่ดีงาม	๖๙
บทที่ ๕ วิถีพุทธ	๘๙
ศัพท์สำคัญที่ควรรู้	๑๐๗
ภาคผนวก	๑๑๖
❖ แผนผังสาระการเรียนรู้ เรื่องพระรัตนตรัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๑๑๖
❖ แนวการเรียนรู้หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๑๑๗
❖ แนวการวัดและประเมินผลรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ตามหลักอริยวัฑฒิ ๕ ระดับประถมศึกษา	๑๒๑
❖ แบบวัดและประเมินผลรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๑๒๓

บทที่ ๑ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ



รางวัลความดีของเสรี

ครูใหญ่โรงเรียนวัดบ้านบัวขาว กล่าวที่หน้าเสาธงในเช้าวันหนึ่งว่า “ในนามของโรงเรียนวัดบ้านบัวขาว ครูทั้งโรงเรียน ครูประจำชั้นคือ ครูอานันท์และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีความภูมิใจในความสำเร็จของเด็กชายเสรี ผดุงธรรม บุตรชายของครูดำรงไทย และคุณมีบุญ ผดุงธรรม ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดบรรยายธรรมระดับประเทศ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวิสาขบูชา ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง ซึ่งเป็นวาระที่พุทธศาสนิกชนถือว่าเป็นเทศกาลสำคัญยิ่งที่จะประกอบกิจกรรม เพื่อน้อมรำลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาแห่งพระพุทธศาสนา วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญมากเป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้ประกาศให้วันวิสาขบูชาซึ่งตรงกับวันเพ็ญ เดือน ๖ ของทุกปีเป็นวันสำคัญสากล

กล่าวได้ว่าเด็กชายเสรี ผดุงธรรม เป็นตัวอย่างผู้ที่ทำความดีอย่างต่อเนื่อง ครอบครัว โรงเรียน สังคม ประเทศชาติ และพระพุทธศาสนา เป็นผู้มีความพยายามใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีวินัย จึงเข้าใจธรรมะสามารถชนะการประกวดบรรยายธรรมระดับประเทศ ครูขอเป็นตัวแทนทุกคนในโรงเรียนวัดบ้านบัวขามอบรางวัลให้เด็กชายเสรี ผดุงธรรม ครูหวังว่าในปีต่อไป จะมีนักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านบัวขาวได้รับรางวัลเช่นนี้อีก ขอให้ทุกคนปรบมือแสดงความยินดีแก่เด็กชายเสรี ผดุงธรรมด้วย”

ในช่วงเวลาของพระพุทธศาสนาของสัปดาหานั้น ครูอานันท์มอบหนังสือธรรมะเป็นของขวัญให้เสรี เป็นรางวัลแห่งความดีจากใจของครูประจำชั้น และเพื่อนร่วมชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ครูอานันท์ขอให้เสรีบรรยายสรุปให้เพื่อนๆ ฟัง เนื่องจากหัวข้อที่เสรีบรรยายเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่นักเรียนทุกคนควรเรียนรู้ เพื่อจะได้ช่วยกันปกป้องพระพุทธศาสนาให้เป็นมรดกของชาติสืบไป โดยให้มีเนื้อหาและแนวการบรรยายคล้ายคลึงกับบรรยายภาคจริงที่เสรีไปบรรยายประกวดในครั้งนี้ เสรีนำสื่อประกอบการบรรยายมาด้วย แล้วเริ่มบรรยายดังนี้

“หัวข้อบรรยายที่ผมได้รับรางวัล คือ **พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ** ผมขอเริ่มจากพระราชปณิธานหรือความมุ่งมั่นของพระมหากษัตริย์ที่ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เป็นศาสนาประจำชาติไทย อย่างเช่น พระราชปณิธานในสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่จารึกไว้ ณ วัดอรุณราชวราราม แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงให้ความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ถึงกับทรงปรารภว่าทรงกู้ชาติเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ดังนี้



พระบรมราชานุสาวรีย์
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ที่วงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร

‘อันตัวพ่อชื่อว่าพระยาตาก

ทบททุกชยาภักภูชาตพระศาสนา

ถวายแผ่นดินให้เป็นพุทธบูชา

แต่ศาสนาสมณะพระพุทโธดม...’

อย่างไรก็ตาม พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงถือว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ดังพระราชปณิธานของแต่ละพระองค์ที่ผมจะนำเสนอต่อไปนี้

พระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชที่ทรงนิพนธ์ไว้ในนิราศทำดินแดง เรื่อง รบพม่า เมื่อครั้งเป็นแม่ทัพไปสู้รบกับพม่า แสดงให้เห็นพระราชศรัทธาอย่างยิ่งต่อพระพุทธศาสนา ทรงมุ่งมั่นที่จะจรรโลงพระพุทธศาสนา ควบคู่กับการปกครองบ้านเมือง

‘ตั้งใจจะอุปถัมภก

ยอยกพระพุทธศาสนา

จะป้องกันขอบขัณฑสีมา

รักษาประชาชนและมนตรี’



วัดอรุณราชวราราม
วัดที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงทำนุบำรุง



พระบรมราชานุสาวรีย์
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ที่เชิงสะพานปรมมราชานุสรณ์ (สะพานพุทธฯ)



วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
กรุงเทพมหานคร

พระองค์ทรงสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือวัดพระแก้ว เป็นพระอารามหลวงในบริเวณพระบรมมหาราชวัง พร้อมการสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นชัดเจนว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธทั้งหลายในประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงถือว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ดังพระราชนิพนธ์ตอนหนึ่งว่า

‘...พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติเรา... เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมันอยู่ในศาสนา เมืองเราเกือบจะเป็นเมืองเดียวแล้วในโลกที่ได้มีบุคคลนับถือพระพุทธศาสนามากเป็นเหล่าเดียวกัน เพราะฉะนั้น เป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่จะช่วยกันบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาอย่าให้เสื่อมสูญไป เราจะต้องรักษาความเป็นไทยของเราให้ยั่งยืน เราจะต้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ถาวรวัฒนาการ...’



พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระดำเนิน
รับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนครั้งทรงพระผนวช

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่มีต่อพระสันตะปาปา จอห์น ปอล ที่ ๒ ประมุขแห่งศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก คราวเข้าเฝ้าเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทตอนหนึ่งว่า

‘คนไทยเป็นศาสนิกชนที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติ’

สิ่งที่แสดงว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติอีกอย่างหนึ่ง คือพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงปฏิบัติพระองค์ตามประเพณีของชาวพุทธ โอกาสสำคัญที่คนไทยปีติสุขมากที่สุด คือ ครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระผนวช เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระราชนิพนธ์และพระราชปณิธานดังกล่าวบอกถึงความสำคัญอย่างยิ่งของพระพุทธศาสนาว่าเป็นสถาบันคู่ชาติไทย ซึ่งเราต้องรักษาไว้ให้มั่นคง”

เสรีได้บรรยายต่อไปว่า “ประวัติศาสตร์ชาติไทยมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับพระพุทธศาสนา ดูได้จากภาพต่อไปนี้

วัดมหาธาตุ เป็นวัดในพระบรมมหาราชวังสมัยสุโขทัย เป็นตัวอย่างความกลมกลืนและแนบแน่นของสถาบันชาติกับพระพุทธศาสนา



วัดมหาธาตุ ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

วัดพระศรีสรรเพชญ์ภายในพระราชวังโบราณหรือพระบรมมหาราชวังของกรุงศรีอยุธยาเป็นที่ยืนยันถึงความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาที่ควบคู่กับความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา ในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ และวัดนี้เป็นต้นแบบการสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดารามในสมัยรัตนโกสินทร์



วัดพระศรีสรรเพชญ์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงสุโขทัยมีพระราชศรัทธาอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา ทรงเป็นชาวพุทธตัวอย่างที่มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคงในราชอาณาจักรไทย ส่งผลให้การปกครองของพุทธจักรกับอาณาจักรมีความสอดคล้องกันเป็นหนึ่งเดียวตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

พระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพระองค์ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๑ หรือที่เรียกว่าจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีข้อความเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาต่าง ๆ

เมื่อพระองค์ทรงทราบกิตติศัพท์ว่า พระ-สงฆ์ลังกาวงศ์ที่นครศรีธรรมราชมีวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัด ตามพระธรรมวินัย จึงทรงอาราธนามาเผยแผ่พระศาสนาในกรุงสุโขทัย พร้อมนำพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ซึ่งคัดลอกจากลังกามาเผยแผ่ให้ราษฎรชาวสุโขทัยได้เรียนรู้ และใช้เป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย



ศิลาจารึกหลักที่ ๑ หรือ
จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช



พระแท่นมณีคศิลาอาสน์มีหลักฐานปรากฏในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยว่า “ชะดารหินนี้มีชื่อมณีคสิลาบาตร” (ในศิลาจารึกไม่มีอักษรตัว ค ปรากฏตรงคำว่า มณี) เป็นพระแท่นที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงสร้างขึ้นประดิษฐานไว้ที่ดงตาล สำหรับว่าราชการงานเมืองและตัดสินความราษฎร์ สันนิษฐานกันว่าสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๓๕

นอกจากนี้ยังทรงส่งเสริมให้อุบาสก อุบาสิกา และคนทั่วไปได้รักษาศีล พังธรรม โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดอรุณญิกในเขตป่าทางทิศตะวันตกของเมืองสุโขทัย ณ สถานที่ที่เรียกว่า ดงตาล มีพระแท่นศิลา ที่เรียกว่า “มณีคสิลาบาตร” ที่พระองค์ใช้ประทับว่าราชการท่ามกลางเสนาบดี แต่ในวันธรรมสวนะ โปรดให้นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกา

เพื่อนๆ ที่รัก เท่าที่ผมบรรยายมานี้เพื่อนๆ คงเข้าใจถึงความเป็นมาและความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับการพัฒนาความรุ่งเรืองของชาติไทย จนพระพุทธศาสนามีรากฐานมั่นคงในประเทศไทย เราสามารถพูดได้อย่างมั่นใจว่าพระพุทธศาสนา คือศาสนาประจำชาติ พุทธศาสนิกชนชาวไทย มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ก่อนสมัยกรุงสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงวางรากฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคง ส่งเสริมให้คนไทยทำบุญ รักษาศีลและปฏิบัติธรรม จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา เราได้เรียนรู้ว่า สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงปกป้องและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ในฐานะชาวพุทธที่ดี ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงปรารภว่า พระองค์ทรงกู้ชาติ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีพระราช-

ปณิธานแน่วแน่ว่า “ตั้งใจจะอุปถัมภก ย่อยกพระพุทธศาสนา...” พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในสมัยรัตนโกสินทร์ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ทุกพระองค์ เราชาวไทยจึงภาคภูมิใจที่จะกล่าวว่า **พระพุทธศาสนา คือศาสนาประจำชาติ**

ผมขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้โอกาสผมได้นำเสนอสรุปการบรรยายเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” เพื่อนๆ โปรดมือให้อย่างกึกก้อง

ต่อจากนั้นครูอานันท์ได้นำภาพวัดในจังหวัดสุโขทัย เช่น วัดป่ามะม่วง วัดช้างล้อม วัดพระพายหลวง มาให้นักเรียนดูเพิ่มเติม



วัดป่ามะม่วง



เจดีย์ประธานวัดช้างล้อม อำเภอศรีสัชนาลัย



วัดพระพายหลวง ศิลปะขอม อำเภอเมือง

ครูอานันท์อธิบายว่าทุกวันนี้มีผู้นับถือพระพุทธศาสนาทั่วโลก และได้รับการยอมรับในระดับสากลทั้งในประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลี รวมไปถึงประเทศทางยุโรป สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย เป็นต้น

คนในประเทศแถบตะวันออก ตะวันตก และในทวีปออสเตรเลีย ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้แก้ปัญหาในการดำรงชีวิต ปัจจุบันชาวตะวันตกที่ตระหนักว่าความเจริญทางวัตถุยังไม่ใช่คำตอบของชีวิตที่แท้จริง เมื่อได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จนเข้าใจว่าเป็นคำตอบของชีวิตที่แท้จริง จึงพากันนับถือพระพุทธศาสนามากขึ้น



เจ้าชายโซโตกุ ได้ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาในญี่ปุ่น



วัดพุทธรังษี ประเทศออสเตรเลีย



วัดม้าขาว ประเทศจีน

กิตติคุณภาพวัดต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ครูอานันท์นำมาแสดงอย่างสนใจ และถามว่า “คุณครูครับ วัดเหล่านี้บางวัดเป็นวัดเก่าแก่ บางวัดก็เป็นวัดร้าง เราจะทราบได้อย่างไรว่าพระสงฆ์ท่านอยู่ตรงไหน”

ครูอานันท์ชมกิตติคุณว่าช่างสังเกตพร้อมอธิบายว่า “พระสงฆ์จะอยู่ในส่วนของวัดที่เรียกว่า **เขตสังฆาวาส** ซึ่งมีกุฏิ หรือที่อยู่ของพระสงฆ์ อีกส่วนหนึ่งที่เป็นอุโบสถ เจดีย์ วิหาร เรียกว่า **เขตพุทธาวาส**



เขตสังฆาวาส



เขตพุทธาวาส

ครูอานันท์สรุปบทเรียนพระพุทธศาสนาในวันนี้ว่า “นักเรียนทุกคนเป็นผู้ที่เกิดมาในครอบครัวของชาวพุทธ เกิดในแผ่นดินที่ผู้คนนับถือพระพุทธศาสนา มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมและจริยธรรม ขอให้นักเรียนทุกคนภูมิใจและช่วยกันปกป้องรักษา และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาไว้เป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดไป”

